دکتر محمد حسینی

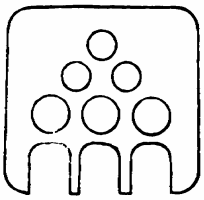

اجتماعی

رشد بی‌رویه جمعیت، یکی از دلایل کمبود دارو

یکی از مشکلات گریبانگیر مملکت، طی چند سال گذشته، مساله کمبود دارو و صدمات و ضایعات ناشی از آن می‌باشد. با نگرشی کوتاه به‌آمار و ارقام موجود می‌بینیم که علیرغم صرف هزینه‌های هنگفت واختصاص مقدار قابل توجهی ارز از طرف دولت و پیشرفت و توسعه کارخانه‌های داروسازی در ایران، وضعیت عرضه و تقاضای دارو به‌شکل ثابت و مطلوبی نرسیده و هر از گاهی بعضی از داروهای عمده و بعضاً حیاتی از قبیل آنتی‌بیوتیکها، داروهای قلبی عروقی و حتی سرم بشدت کمیاب یا نایاب می‌شوند. بررسی و ریشه‌یابی این مساله نشان می‌دهد که عوامل گوناگونی در بوجود آمدن این بحرانها نقش دارند که از آن جمله می‌توان به وجود فرهنگ نادرست تجویز دارو توسط پزشک یا انتظار بیمار برای تجویز اقلام متعدد دارو، وضعیت بیمه‌های اجتماعی، پائین بودن شدید قیمت دارو، توزیع ناهماهنگ دارو، عدم رعایت موازین بهداشتی و... اشاره نمود.

درمورد عوامل فوق‌الذکر مکرراً مطالبی به چاپ رسیده و هریک از آنها بارها و بارها مورد بررسی قرار گرفته‌اند، اما بد نیست که اینبار مساله کمبود دارو را از زاویه‌ای دیگر یعنی از بعد رشد جمعیت بررسی کرده و تاثیر فاکتور فوق را بر کمبود این کالای استراتژیک و حیاتی ارزیابی نمائیم. بدون شک با کمی تامل در مسائل و مشکلات موجود اقتصادی ـ اجتماعی، براحتی می‌توان دریافت که شاید یکی از

مهمترین یا حتی مهمترین دلیل کمبود آب، برق، مدرسه، کتاب و... علاوه‌بر وجود الگوهای غلط مصرف و مصرف بی‌رویه، تحمل ۸ سال جنگ تحمیلی و مسائل و مشکلات ناشی از آن، واقعاً رشد لجام گسیخته جمعیت در طی چند سال گذشته می‌باشد. جمعیت ۳۶ میلیون نفری سال ۱۳۵۶، امروز از مرز ۵۵ میلیون نفر فراتر رفته، و چنانچه همین روال ادامه یابد انتظار می‌رود که در کمتر از ۲۰ سال به حدود ۱۰۰ میلیون نفر برسد. آیا در شرایط موجود، امکانات لازم جهت جبران کمبود حاصل از افزایش رشد فعلی و آتی جمعیت را داریم؟ اگر بخواهیم طبق آمار رشد جمعیت، برنامه‌ریزی‌های لازم در تمامی زمینه‌ها ازجمله تامین داروی مورد نیاز را بنمائیم، بعد از رفع مشکلات فعلی و تثبیت عرضه و تقاضا، باید سالیانه رشدی معادل ۴ درصد را درنظر بگیریم تا دیگر با مشکل کمبود دارو مواجه نشویم. اما اگر این محاسبه در زمینه اکثر قریب به اتفاق مایحتاج عمومی تقریبا درست باشد، در

○ جمعیت ۳۶ میلیون نفری سال ۵۶، امروز از مرز ۵۵ میلیون نفر فراتر رفته، و چنانچه همین روال ادامه یابد انتظار میرود که در کمتر از ۲۰ سال به حدود ۱۰۰ میلیون نفر برسد.

زمینه تامین دارو قدری متفاوت خواهد بود. ما بخوبی می‌دانیم که عمده‌ترین مصرف‌کنندگان دارو، دو گروه سنی خردسالان و سالمندان می‌باشند. در چند سال اول زندگی است که نیاز به واکسنها، سرم، شیر خشک، و آنتی‌بیوتیکها بسیار بالا می‌باشد و عملا درصد بسیار بالایی از این فرآورده‌ها در خردسالان مورد استفاده قرار می‌گیرد. طبق آمار رسمی منتشره در سال

○ طبق آمار رسمی منتشره در سال گذشته (۱۳۶۸)، بالغ بر ۲ میلیون نوزاد در ایران متولد شده‌اند.

گذشته (۱۳۶۸)، بالغ بر ۲ میلیون نوزاد در ایران متولد شده‌اند. ضرب این رقم در تعداد واکسنهای مورد نیاز، شیر خشک مصرفی، تعداد دفعات ابتلا به بیماری خصوصا عفونتها و درنتیجه آنتی‌بیوتیکهای مورد نیاز و غیره، بدون شک منتهی به رقمی سرسام‌آور خواهد شد. پرواضح است که این امر علاوه‌بر گذاردن باری سنگین بر دوش دولت و مسئولین بهداشتی و دارویی مملکتی، یکی از عوامل عمده ایجاد کمبود دارو درحال‌حاضر بوده و خواهد بود. لذاست که رشد بی‌رویه جمعیت به‌عنوان مشکلی اساسی در این زمینه و دیگر زمینه‌ها رخ می‌نماید که بایستی از همین امروز با استفاده از تمامی امکانات موجود و فراهم آوردن امکانات بیشتر به‌نحوی جدی با این مشکل ویرانگر به مبارزه پرداخت و بدون شک تا مهار روند موجود، برنامه‌ریزی مناسب و با دستیابی واقعی به آن امکان‌پذیر نخواهد بود و در این راستا مسئله دارو نیز مستثنی نبوده چراکه بطور یقین یکی از عوامل ایجادکننده عدم تعادل در عرضه و تقاضای دارو همانا رشد بی‌رویه جمعیت می‌باشد.